

Рецензия

на представените документи и научна продукция от доц.д-р Неда Златинова Балканска за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор”, обявен от Софийски университет „Свети Климент Охридски” в област на висше образование
1. Педагогически науки, 1.2. Педагогика (Специална педагогика)

От проф. д-р Венетка Иванова Кацарска, специален педагог

Конкурсът за избор на академичната длъжност „Професор” по научната специалност Педагогика (Специална педагогика) е обявен в ДВ, бр. 74/ 21.08.2020г. Провежда се в пълно съответствие с клаузите на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане. Кандидатът за участие в конкурса е единствен – доц.д-р Неда Златинова Балканска. Комплектът от всички необходими за участие в конкурса документи и трудове са добре оформени и подадени в необходимия срок.

Кратки биографични данни за кандидата

През 1994 г. доц. д-р Неда Златинова Балканска получава диплома за високо образование – висше по специалността Дефектология със специализации по Слухово-речева рехабилитация и Логопедия. След дипломирането си работи успешно като слухово-речеви рехабилитатор в Средно специално училище за деца с увреден слух с детска градина „Проф. Дечо Денев” в гр. София, където натрупва богат практически опит, който по-късно влиза в преподавателската и научно-изследователската си дейност в СУ „Св. Кл. Охридски”. През 1995г. става асистент в СУ „Св. Кл. Охридски”. През 2002 г. защитава блестящо подготвената под научното ръководство на големия български учен проф. д-р Енчо Герганов, докторска дисертация на изключително актуална и обществено полезна тема: „Граматическа компетентност на глухите деца от начална училищна

възраст”. След това заема длъжността гл. асистент в СУ „Св. Климент Охридски”. Няколко години по-късно (2010г.) се хабилитира с голям научен актив, високо оценен от видни наши учени в съответната област.

Високото образование на доц.д-р Н.Зл. Балканска, нейният практически опит и непрекъснатият ѝ стремеж към самообразование и усъвършенстване ѝ позволяват последователно и успешно да осъществява редица актуални научно изследователски задачи както до първата ѝ хабилитация, така и след нея.

Анализ на публикациите

Пълният списък на научните трудове на доц. д-р Н. Балканска включва 3 монографии, две от които самостоятелни, 1 студия в научно списание, 31 статии в научни списания, 18 статии в сборници от конференции, 13 учебници, методически ръководства, и учебни помагала.

За настоящия конкурс представя публикувани 2 монографии, една от които самостоятелна и една в съавторство с доц. д-р Анна Трошева, 12 статии в научни списания, 11 учебници, методически ръководства и учебни помагала.

Както може да се проследи в количествен план и общата научна продукция на доц.д-р Н. Балканска и тази, представена специално за настоящия конкурс е впечатляваща. Не по-малко е впечатляваща е и в качествен план.

Ще се спра преди всичко на научните трудове, представенага за конкурса за избор на „Професор”.

Монографии

Хабилитационен труд

Темата и съдържанието на хабилитационния труд „Монтесори методът и приобщаващата образователна среда - научни положения, терапевтични техники и съвременни перспективи” (2020, 233 с.) по своята същност са изключително актуални и полезни. Компетентно, с необходимата прецизност и в същото време много увлекателно са описани методът на Монтесори (по същество подход), неговата същност, значение за децата в ранното детство и предучилищната възраст, неговите принципи, ролята на средата и учителя, насоки и начини за организирането на основните зони – за сензорно развитие, езиково и речево развитие, формиране на математически представи, смятане и ограмотяване. Ценни моменти в този труд са и споделени казуси, с които авторът се е срещал в практиката си. Огромна заслуга на доц.д-р Н. Зл.Балканска е не само, че представя по неповторим начин същността на този алтернативен метод у нас, но и че споделя идеята, че „нашето време е на алтернативите и на отказ от еднозначни и канонизирани решения”. Авторът разглежда алтернативният Метод Монтесори в контекста на съвременното приобщаващо образование. Разкрива компетентно философската база, върху която е създаден този уникален Метод, и научно обосновава отговора на въпроса: Защо той, създаден преди повече от един век, може да се впише и в нашето съвремие. Част от отговора на този въпрос съставлява и споделеният опит на доц.д-р Н.Зл.Балканска. Трудът съдържа множество оригинални научно-теоретични и практико-приложни приноси.

Монографията в съавторство

Много значима е и втората монография, представена специално за конкурса в съавторство с доц. Анна Трошева-Асенова - „Приобщаване на детето с увреден слух в образователната среда – от научните доказателства към практическите решения” (2014, с. 312). Авторският дял на участничката в настоящия конкурс е голям. От общо 12 глави в монографията, доц.д-р Н. Зл.Балканска е автор на 7 глави с номера 1, 3, 4,

5, 6, 8 и 12. Теоретичните знания в първите авторски глави логично водят до разглеждането на въпроси като: Детето с увреден слух в общообразователната среда (6-та глава), Стратегии и подходи за повишаване на активността на ученика с увреден слух в съвместните учебни дейности (7-ма гл.), Детето с увреден слух в семейната среда (12-та гл.). Бих искала специално да отбележа, че в частта, разработена от автор доц.д-р Н.Балканска има множество индикации, които свидетелстват за стремежа на автора да разглежда позиционирането и функционирането на децата с увреден слух, както и необходимостта от използване на гъвкави стратегии за общуване, учене и приобщаване не само в образователната среда, но и в други микросреди, особено в семейната. Най-ярко доказателство за това е 12-та глава от разглежданата монография. И тази монография, както и представената в качеството на хабилитационен труд, съдържа значими приноси моменти.

Същото може да се каже и за публикуваните студии („Методика за оценка на способността за четене с разбиране при ученици с увреден слух”), за статиите учебниците, методическите ръководства и учебните помагала. В публикациите компетентно, етично и с практическа опитност се дискутират въпроси свързани с изследване на езиковите способности, езиковото развитие (диагностика, обучение, рехабилитация), методики за усвояване на различни граматически категории от детето с увреден слух, подобряването на неговата граматическа компетентност, ограмотяването и четивната компетентност, приобщаващото образование (социална и физическа среда, подкрепа, модели, методи, алтернативи), жестов език, родителски нагласи и мн. др.

Бих искала да подчертая факта, че доц.д-р Н. Зл. Балканска се интересува и изследва широк кръг от въпроси, важни за развитието и функционирането на детето с увреден слух. Предвид предвидения обем за рецензии, за пример в това отношение ще посоча само ангажираността ѝ в

еднаква степен към децата, специалистите, масовите учители и родителите. Написаните с високо качество учебници и учебни тетрадки в съавторство за ученици с увреден слух по Произношение и по Развитие на речта са придружени и със съответната Книга за учителя и публикации (едната самостоятелна), предназначени за родителите. Авторът с основание вижда необходимостта от цялостна обезпеченост на образователния процес и Слухово-речевата рехабилитация и дава прекрасен пример за това.

Оценявам високо манифестираните във всички публикации отлично познаване на проблематиката, способностите за критичен анализ, изборът на актуални теми за изследване и вплетения при разработването им личен опит. Отбелязвам също и отпечатването на публикациите на български и английски език в реномирани научни списания (сп. Педагогика, сп. Специална педагогика, сп. Професионално образование, Списание за научни изследвания на СУ”Св. Кл. Охридски” (online), в университетски годишници) и др. престижни списания и издателства. Публикациите са направени в широк диапазон от време (от 2010 до 2020г) и това също оценявам като последователен процес от научното израстване на доц.д-р Н.Зл. Балканска.

Приноси

Убедено твърдя, че доц.д-р Неда Зл. Балканска прави значими приноси в областта на Специалната педагогика и особено в Слухово-речевата рехабилитация. Много ценни приноси се откриват в методическо отношение. Значими приноси се откриват и в трите направления – теория, практика и научни изследвания. Ценя приносите като полезни за научната област и в наши дни и в перспективен план.

Друга научна активност:

Доц. д-р Неда Зл. Балканска има и впечатляваща друга научна активност - участие в 8 научни проекта, участие в съставителска и редакторска

дейност, член е на 4 редколегии, сред които – тази на Годишника на ФНОИ и възобновеното след 6 годишно прекъсване списание „Специална педагогика и Логопедия“, рецензент е на 4 книги и мн. др. Има и научно ръководство на трима колеги, успешно защитили докторски дисертации, ръководител е на десетки дипломанти. Участвала е с 20 доклада на различни форуми, един от които е пленарен. Тематиката на докладите в голямата си част е свързана с твърде значими теми в областта на Слухово-речевата рехабилитация.

Професионална дейност

Доц. д-р Неда Зл. Балканска води основни дисциплини по Слухово-речева рехабилитация във ФНОИ, специалност Специална педагогика. Те са в бакалавърската и в магистърската степен. Съставител е на съответните програми.

Цитирания

В документите са посочени 64 цитирания. Отговорно, обаче, мога да твърдя, че те са много повече, но даже само посоченият брой е важно доказателство за това, че доц.д-р Н.Зл. Балканска е четен, разпознаваем, ценен и уважаван автор. Само от цитиранията в монографии и научни томове с научно рецензиране (критерии Д, т. 9) доц. д-р Н.Зл. Балканска събира 510 точки.

Изпълнение на минимални изисквания

Всички изисквания не само са изпълнени, но и надхвърлени. Общият брой на точките по всички показатели е съставлява внушителното число 1445,5.

Критични бележки и препоръки

Нямам основания за изразяване на критични бележки.

Бих препоръчала на доц.д-р Балканска да използва своя огромен потенциал за още по-тясно обединение на специалистите в организацията

на работещите по метода Монтесори и съответно – за още по-широко популяризиране на добри практики в това отношение.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

На основание изложеното относно научните достойнства на хабилитационния труд, качествата на последвалата предната хабилитация научна продукция, направените стойностни научни приноси, важни за теорията, практиката и по-нататъшните научни изследвания в областта на специалната педагогика, участието в редица научни форуми и проекти, научното ръководство на трима успешно защитили докторанти и останалия научен актив, както и цялостната професионална дейност и като имам предвид високата ерудираност и етичност, убедено давам своя положителен вот доц. д-р Неда Златинова Балканска да бъде избрана на академичната длъжност „Професор” в област на висше образование 1.Педагогически науки, 1.2. Педагогика (Специална педагогика).

24.11.2020г.

Рецензент:

/Проф.д-р Венетка Иванова Кацарска/

Review

Of the documentation and scientific output presented by Assoc. Prof. Dr. Neda Zlatinova Balkanska, PhD for participation in the competition procedure for the academic position of Professor, announced by Sofia University “St. Kliment Ohridski” in field of higher education 1.Pedagogical sciences, 1.2 Pedagogy (Special Needs Pedagogy)

By Prof. Dr. Venetka Ivanova Katsarska, PhD, special needs educator

The competition for the academic position of Professor in scientific field Pedagogy (Special Needs Pedagogy) was announced in the State Gazette, issue 74 dated 21.08.2020. It is being held in full compliance with the clauses of the Act for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its application. Assoc. Prof. Dr. Neda Zlatinova Balkanska is the sole candidate participating in the competition. The full package of documents and academic works required for participation in the competition has been provided in an orderly, well-organized and timely fashion.

Brief candidate biography

In 1994 Assoc. Prof. Dr. Neda Zlatinova Balkanska was granted her diploma of higher education – a degree in Defectology specializing in Hearing and Speech Rehabilitation and Speech and Language Therapy. Following her graduation, she embarked on a successful career as a hearing and speech rehabilitation specialist at Secondary Specialized School and Kindergarten for Children with Impaired Hearing “Prof. Decho Denev” in the city of Sofia, where she acquired a wealth of practical experience, which she later incorporated into her teaching and research activity at Sofia University “St. Kliment Ohridski”. In 1995, she became Assistant Professor at Sofia University “St. Kliment Ohridski”. In 2002, she brilliantly defended her doctoral dissertation prepared under the academic supervision of the great Bulgarian scientist Prof. Dr. Encho

Gerganov. It covered an exceedingly relevant and socially significant topic: “Grammatical competence in deaf early school-age children”. Since then, she has held the position of Chief Assistant at Sofia University “St. Kliment Ohridski”. Several years after that (2010), she obtained her habilitation thanks to her significant scientific body of work, which is held in high regard by renowned Bulgarian scholars in her field.

Assoc. Prof. Dr. N. Zl. Balkanska’s high-level education, her practical experience and constant striving for self-education and development have allowed her to perform consistently and successfully a number of relevant and important research tasks, both prior to and following her first habilitation.

Analysis of publications

The full list of scholarly works written by Assoc. Prof. Dr. N. Balkanska consists of 3 monographs, two of which she wrote as a single author, 1 major study in a scientific journal, 31 articles in scientific journals, 18 articles included in conference proceedings, 13 textbooks, methodological manuals and teaching aids.

For the purposes of the present competition procedure, the candidate has presented 2 monographs, one of which she wrote as a single author and one written in collaboration with Assoc. Prof. Dr. Anna Trosheva, 12 articles in scientific journals, 11 textbooks, methodological manuals and teaching aids.

As evidenced by the above, in terms of quantity, Assoc. Prof. Dr. N. Balkanska’s total scientific output, as well as the scholarly works presented specifically for this competition, are impressive. The same applies to their quality, which is equally impressive.

I will focus my evaluation particularly on the scholarly works presented for the competition for the academic position of Professor.

Monographs

Habilitation thesis

The topic and contents of the habilitation thesis “The Montessori Method and the inclusive learning environment – scientific statements, therapeutic techniques and modern perspectives” (2020, 233 pages) are exceedingly relevant and useful. This work describes with competence and with the required precision, but also in a vary engaging manner, the Montessori Method (essentially an approach), its fundamentals, its significance for early childhood and the preschool age, its principles, the role of the environment and the teacher, directions and means of organizing the main areas – for sensory development, speech and language development, formation of mathematical concepts, numeracy and literacy. Another valuable aspect of this work can be found in the case studies shared by the author based on her practice. Assoc. Prof. N. Zl. Balkanska’s major contribution consists not only in presenting the fundamental core of this alternative method in an inimitable fashion, but also in sharing the idea that “our time is one of alternatives and rejection of unequivocal and canonic solutions”. The author explores the alternative Montessori Method within the context of modern inclusive education. She demonstrates competently the philosophical foundation this unique Method is based upon and provides a science-based answers to the question why it can be incorporated into our modern life despite being created over a century ago. Part of the answer to this question can be found in the experience Assoc. Prof. Dr. N. Zl. Balkanska shares with the readers. This scholarly work contains numerous original scientific-theoretical and practical application contributions.

The co-authored monograph

The second monograph is also an important work. It was presented specifically for this competition and was written in collaboration with Assoc. Prof. Anna Trosheva-Asenova – “Inclusion of the hearing-impaired child in the educational environment – from scientific evidence to practical solutions”

(2014, 312 pages). The candidate's authorship contribution to this monograph is substantial. Out of the 12 chapters in the monograph, 7 were written by Assoc. Prof. N. Zl. Balkanska, namely chapters 1, 3, 4, 5, 6, 8 and 12. The theoretical knowledge shared by the author in her first few chapters logically lead to a discussion of practical issues like: The hearing-impaired child in the mainstream educational environment (Chapter 6), Strategies and approaches for increasing the level of activity of the hearing-impaired school student in group learning (Chapter 7), The hearing-impaired child in the family environment (Chapter 12). I would like to emphasize that the share of the monograph authored by Assoc. Prof. Dr. N. Balkanska contains numerous indications of the author's efforts to explore the positioning and functioning of hearing-impaired children, as well as the need for utilization of flexible strategies of communication, learning and inclusion not only in the educational environment, but also in other microenvironments, and particularly in the family. The clearest evidence of this can be found in Chapter 12 of this work. This monograph, as well as the single-authored one presented as a habilitation thesis, contain numerous significant contributions.

The same observation can be made with regard to the major study published by the candidate (titled "Methodology for assessment of the reading comprehension ability of schools students with hearing impairment"), as well as her articles, textbooks, methodological manuals and teaching aids. The candidate's publications are competent, ethical and based on practical experience in their discussion of issues related to the evaluation of linguistic abilities, language development (diagnostics, training, rehabilitation), methods allowing hearing-impaired children to understand and master different grammatical categories, improvement of the child's grammatical competence, literacy and reading competency, inclusive education (social and physical environment, support, models, methods, alternatives), sign language, parental attitudes and many others.

I would like to emphasize the fact that Assoc. Prof. Dr. N. Zl. Balkanska is interested in exploring a wide array of questions related to the development and functioning of the hearing-impaired child. Bearing in mind the limited scope of this review, I will only illustrate this point by drawing attention to her strong and equal commitment to children, specialists, mainstream schoolteachers and parents. The high-quality textbooks and workbooks the candidate has co-authored for children with impaired hearing on the topics of Pronunciation and Speech Development are accompanied by the corresponding Teacher's Book and the publications (one of which is single-authored) designed for use by the parents. The candidate is justified in her belief in the necessity of a comprehensive toolkit to support the educational process and speech and language rehabilitation, and she is an example of a person committed to fulfilling that need.

I hold in high regard the candidate's excellent knowledge in her field of expertise manifested in all her publications, the choice of current and relevant topics of research as well as the personal experience integrated into this pursuit. I would also like to draw attention to the publications in Bulgarian and English for renowned scientific journals (Pedagogy Journal, Special Pedagogy Journal, Professional Education Journal, Sofia University "St. Kliment Ohridski" Journal of Scientific Research (online), university yearbooks) and other prestigious journals and publishers. The publications span a significant period of time (from 2010 to 2020), which I view as evidence of Assoc. Prof. Dr. N. Zl. Balkanska's gradual growth and development as a scholar.

Contributions

I can confidently state that Assoc. Prof. Dr. Neda Zl. Balkanska has made significant contributions in the field of Special Needs Pedagogy and especially in Hearing and Speech Rehabilitation. Some of the most valuable contributions are methodological in nature. Significant contributions can also be found in

three other aspects – theory, practice and scientific research. I regard these contributions as valuable to science both for the present day and for the future.

Other scientific activity:

Assoc. Prof. Dr. Neda Zl. Balkanska also boasts impressive additional scientific activity – participation in 8 research projects, work as compiler and editor, membership in 4 editorial boards such as the ones for the Yearbook of the Faculty of Educational Studies and the Arts and for the Journal of Special Needs Pedagogy and Speech and Language Therapy, which recently resumed publication after a six-year pause,. She has also edited 4 books and has taken part in many other activities. The candidate was the supervisor for three colleagues who successfully defended their doctoral dissertations and has been the academic advisor for dozens of graduate students. She has presented 20 reports at different forums, one of which was a plenary report. These reports mostly cover extremely important topics in the field of Hearing and Speech Rehabilitation.

Professional activity

Assoc. Prof. Dr. Neda Zl. Balkanska teaches core curriculum courses in Hearing and Speech Rehabilitation at the Faculty of Educational Studies and the Arts for the degree program in Special Needs Pedagogy. These include both Bachelor's and Master's degree programs. She also developed the curriculum for the respective programs.

Citations

The documents provide evidence of 64 citations but I can confidently state that the real number is much higher. However, even the number given in the documents suffices to prove that Assoc. Prof. Dr. N. Zl. Balkanska is a popular, recognizable, valued and respected author. Solely based on the citations of her work in monographs and peer-reviewed scientific literature (criterion D, item 9), Assoc. Prof. Dr. N. Zl. Balkanska is awarded 510 points for the competition.

Fulfillment of the minimal requirements

All requirements have not not merely fulfilled, but exceeded. The candidate has earned an impressive total number of 1445,5 points for all competition criteria and indicators.

Critical remarks and recommendations

I have no reasons for giving any critical remarks.

I would recommend that Assoc. Prof. Dr. Balkanska use her immense potential to enhance even further the close collaboration among the specialists in various organizations applying the Montessori Method, which will lead in turn to broader popularization of the good practices this approach offers.

CONCLUSION:

On the basis of the scientific value of the candidate's habilitation thesis, the quality of the research and academic output that has come after her first habilitation, her significant scientific contributions to the theory, practice and further research in the field of special needs pedagogy, her participation in a number of forums and projects, her supervision of three PhD students who successfully defended their dissertations and the rest of her scientific contributions, as well as her overall professional activity, impressive erudition and ethics, I give my vote with full confidence in favor of granting Assoc. Prof. Dr. Neda Zlatinova Balkanska, PhD the academic position of Professor in field of higher education 1.Pedagogical sciences, 1.2 Pedagogy (Special Needs Pedagogy).

24.11.2020

Reviewer:

/Prof. Dr. Venetka Ivanova Katsarska, PhD/